

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра _Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту

завідувач кафедри

“ ” _____
_2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності **6.030508 «Фінанси і кредит»**
за темою:

Автострахування: проблеми та перспективи розвитку
в Україні

Виконавець
студент ЦЗФН
Шимко Олег Орізович

Науковий керівник

старший викладач

Сташкевич Наталія Миколаївна

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА НЕОБХІДНІСТЬ ТА СУТНІСТЬ СТРАХУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	6
1.1 кономічна сутність страхування	.Е 6
1.2 тність та значення страхування автотранспортних засобів	.Су 13
1.3 обхідність обов'язкового страхування автотранспортних засобів	.Не 16
1.4 обливості добровільного страхування автотранспортних засобів	.Ос 26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ НАСК «ОРАНТА»)	30
2.1 Аналіз сучасного стану ринку автострахування в Україні	30
2.2. Аналіз фінансової діяльності НАСК «ОРАНТА»	35
2.3. Аналіз проведення послуг автострахування страховою компанією «ОРАНТА»)	40
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОСТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ	54
3.1. Проблеми розвитку та напрямки удосконалення страхування автотранспортних засобів в Україні	54
3.2. Шляхи удосконалення проведення послуг автострахування страховою компанією «ОРАНТА»	66
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

В ринковій економіці страхування переведено на комерційні засади. Воно стає важливим напрямком підприємницької діяльності. Страхування розглядається як окрема галузь. Природно, що страхові компанії, як і інші підприємства, мають своє фінансове господарство, яке призначене для забезпечення статутної діяльності. У цій частині страхування входить до фінансів підприємств і галузей.

Страхування як досить ефективний інструмент державної політики дозволяє не тільки мінімізувати економічні втрати, але й у ряді випадків зберегти саму державність, економічний суверенітет держави.

Економічна природа страхування виявляється у грошовому відшкодуванні потерпілим збитків, що виникли внаслідок непередбачуваних або передбачуваних, але невідворотних згубних подій за рахунок внесків тих, хто потенційно може зазнати шкоди від цих подій і погоджується або зобов'язується законом чи договором сплачувати їх (внески) завчасно, тобто до настання самих подій.

Автострахування - це такий вид страхового захисту, який захищає майнові інтереси застрахованої особи. Вони пов'язані з витратами на відновлення автомобіля після ДТП, поломки, викрадення або розкрадання. Страхування автотранспортних ризиків пов'язане з глибокими економічними і соціальними змінами, що відбуваються в суспільстві у зв'язку з масовою автомобілізацією, зростанням парку автомобілів і інтенсивності дорожнього руху, а також величезними матеріальними втратами в результаті дорожньо-транспортних пригод, так званих "ДТП".

З кожним роком на дорогах збільшується кількість автомобілів, але рівень культури поведінки учасників дорожнього руху значно знижується. Наслідком цього є збільшення числа ситуацій, які небезпечні для життя пасажирів і водія, і ДТП відбуваються все частіше. Аналіз ДТП в Україні свідчить, що впродовж останніх років ситуація на автодорогах постійно ускладнювалась. Згідно з даними статистики рівень аварійності на дорожній мережі стабільно високий. Щоб відновити автомобіль після дорожнього інциденту, потрібно вкладення

грошових коштів, свого здоров'я і часу. Захистити водіїв від великих грошових витрат і паперової тяганини покликане страхування автотранспортних засобів в особі страхових компаній. Страхування автомобілів полегшить життя автовласника, якщо відбудеться страховий випадок, заощадить кошти і час: регулярні платежі по страховому полісу будуть набагато менше, ніж ті, що автовласник витратить на відновлення автомобіля, якщо страховка відсутня.

Отже, страховка на сьогоднішній день дуже важлива для кожного автомобіля, адже це дозволяє в разі аварій і ДТП на дорогах убезпечити своє матеріальне і моральне благополуччя від непередбачених травм і втрат.

Таким чином актуальність теми полягає в тому, що страхування автотранспортних ризиків пов'язане з глибокими економічними і соціальними змінами, що відбуваються в суспільстві в зв'язку з масовою автомобілізацією, зростанням парку автомобілів і інтенсивності дорожнього руху, а також величезними матеріальними втратами в результаті дорожньо-транспортних пригод (ДТП).

Багато вітчизняних та зарубіжних авторів у своїх дослідженнях висвітлювали питання щодо розвитку та становлення ринку авто страхування, це зокрема Алексєєв О.Л., Подобная В.А., Рудзинская А.И Томіліна В.Н., Казакова А.А., Міллермана А.С., Охріменко Ю.Л., Медведєва А.А., Богаченко В.Г., Терєбус О.Н., Адамчука Н.Г., Турбіної К.Е., Клімова В.В. Зальотова О.М., Гомєлля В.Б., Соболева А. М., Кулаєва Ю.Ф., Гутченко А. В., Павлова Д. І., Єрмоліна М.Б., Яковлєва Л.В. та інші.

Мета роботи полягає в дослідженні змісту автотранспортного страхування, його значення, стану і розвитку страхування автотранспортних ризиків на Україні на прикладі НАСК «ОРАНТА» та визначення на цій основі перспектив розвитку автотранспортного страхування в нашій країні.

Для здійснення поставленої мети в роботі була зроблена спроба вирішення наступних задач:

- розглянути економічну сутність страхування;
- виявити необхідність і сутність автотранспортного страхування;

— прослідкувати розвиток даного виду страхування у розрізі обов'язкового та добровільного страхування автотранспортних засобів;

— розглянути динаміку автотранспортного страхування по Україні та прикладі НАСК «ОРАНТА»;

— виробити конкретні пропозиції, спрямовані на вдосконалення умов страхування автотранспортних засобів та інших видів автотранспортного страхування;

— визначити основні напрямки розвитку автотранспортного страхування в Україні.

Об'єктом дослідження є економічні процеси функціонування ринку страхування автотранспортних засобів на прикладі НАСК «ОРАНТА».

Предметом дослідження є економічні відношення між страхувальником і страховиком, що виникають в процесі страхування ризиків, пов'язаних з володінням і експлуатацією транспортних засобів.

Інформаційною базою дослідження є:

1. Закони України.
2. Розпорядження Нацфінпослуг
3. Постанови Верховної Ради України.
4. Укази президента України.
5. Постанови Кабінету міністрів України.
6. Спеціальна література, ресурси Інтернету.

Робота складається з вступу, трьох глав, висновків, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Власний автомобіль давно став важливою, а для багатьох – невід’ємною частиною життя. Уявити наш світ без машин, пробок, вуличного шуму і пожвавлення вже, напевно, неможливо. Автомобіль забезпечує нам комфорт і швидкість, для одних стає частиною бізнесу, для інших - престижу. Тому неприємність з автомобілем здатна зіпсувати настрій і навіть серйозно вибити з колії, не кажучи вже про фінансові витрати. Наземний транспорт, як об’єкт підвищеної небезпеки, несе ризик довкіллю, і особливо життю та здоров’ю людей, а водночас сам досить часто і легко стає об’єктом ушкодження.

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Однією з головних умов прогресивного функціонування будь - якої економіки є її ефективний транспортний комплекс. Висока значимість автотранспорту безпосередньо визначає його взаємозв’язок з розвитком економіки країни в цілому й забезпеченням її економічної безпеки. Основне призначення автотранспортної галузі - перевезення людей і вантажів, а економічна ефективність такого перевезення визначається його витратами, які різко зростають внаслідок ДТП.

Головним ризиком знищення або пошкодження транспортного засобу є дорожньо-транспортна пригода (ДТП). В Україні щороку від автотранспортних пригод гине понад тисячі осіб і отримують травми стільки ж. Слід зазначити, що найбільша кількість ДТП, які призводять до трагічних наслідків, трапляються саме через перевищення водіями безпечної швидкості руху. Більшість таких ДТП відбуваються на заміських дорогах. Збитки завдані через ДТП обмірюються мільярдами. При цьому у винуватця автотранспортної пригоди часто не вистачає або відсутні кошти для відшкодування збитків потерпілим особам.

Наявність значної чисельності ризиків, пов'язаних з використанням автотранспорту обумовлює популярність даного виду страхування серед населення і підприємницького сектора. Значною мірою у розвитку страхування автотранспортних засобів зацікавлене і держава, так як захист від ризиків у

цьому секторі має велике соціальне значення (особливо це стосується страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів).

Таким чином повне поняття страхування автотранспортного засобу представляє собою вид страхування для легкових автомобілів, вантажівок та інших транспортних засобів, що повинен захистити майнові інтереси автовласника, пов'язані з витратами на відновлення транспортного засобу після аварії, поломки чи купівлю нового авто після угону.

Розгортання фінансово - економічної кризи в останні роки в Україні значною мірою вплинуло на стан фінансових ринків, в тому числі - ринок страхових послуг, значно скорочуючи його обсяги. Між тим, розвиток автотранспортного страхування є запорукою посилення безпеки населення та мінімізації негативних наслідків дорожньо - транспортних пригод.

Місткість ринку страхування транспортних засобів в Україні залишається значною, незважаючи на поглиблення кризових явищ в економіці. Головним фактором розвитку автострахування в країні є значна щільність транспортної системи, обумовлена географічним положенням, прискорене зростання обсягів транспортних перевезень всередині самої країни та за її межі, значне нарощування парку приватних автомобілів в період економічного зростання. Ці фактори стали ключевими для розвитку страхування автотранспортних засобів.

У дослідженні було розглянуто основні проблеми та напрямки розвитку страхування автотранспортних засобів. Серед основних напрямків розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні слід виділити:

- удосконалення податкового, антимонопольного, кримінального законодавства, що регулює не тільки авто страхування, але й сферу страхування взагалі;
- удосконалення правових засад захисту прав споживачів послуг авто страхування, а саме впорядкувати ліцензування діяльності страховиків;
- постійна оцінка з боку дирекції МТСБУ величини сформованих страхових резервів по ОСЦПВ та Зеленої Карти;

- удосконалення проведення аналізу статистичної інформації із страхування та страхування звітності страховиків і страхових посередників;
- зміцнення державного страхового нагляду та формування системи саморегулювання;
- створення розвинутої та платоспроможної системи авто страхування, яка здатна компенсувати шкоду від непередбачених подій;
- створення зрозумілих і простих умов для клієнтів;
- перспективним є зростання рівня реальної заробітної плати працівників. Ця обставина дає можливість активізувати населення до добровільного авто страхування;
- подолання такої проблеми, як шахрайство в авто страхуванні;
- підняття страхової культури автовласників, їх інформування про всі аспекти та моменти авто страхування;
- підняттю рівня розвитку автострахування в Україні має бути більш якісний та доступний сервіс, скорочення розгляду справ до одного тижня, можливість компромісних виплат, підтримка транспортних засобів в дорозі (евакуатор, готель, сервісне обслуговування).

Конче необхідно створити ефективний механізм державного регулювання і нагляду, а також дієвий страховий ринок на належному законодавчому фундаменті. Цьому має сприяти поступове формування страхового кодексу, який би вмістив у себе весь комплекс законодавчих актів у сфері страхування. Розробка і запровадження Страхового кодексу дасть змогу охопити всі сектори страхового ринку, сприятиме упорядкуванню взаємовідносин між усіма суб'єктами страхового ринку, спрощенню законодавчої бази і знищенню всіх непорозумінь, які з'являються через суперечність різних норм у різних законодавчих актах.

Таким чином, основні напрями розвитку і ефективного функціонування національного страхового ринку нерозривно пов'язані зі створенням конкурентного середовища і вдосконаленням його організаційної структури.

Зазначені проблеми, а також необхідність підвищення якості страхових послуг, що надаються населенню, потребують системних заходів стабілізації страхового ринку.

До їх числа належать, по-перше, реалізація функції державного контролю над здійсненням страхової діяльності, зокрема в питаннях дотримання вимог чинного законодавства щодо платоспроможності, достатності страхових резервів, диверсифікації страхового портфеля.

По-друге, перегляд тарифної політики страхових компаній, зокрема, тих, що мають значну питому вагу автостраховання в своїх портфелях. Диверсифікація страхового портфеля паралельно із диференціацією тарифів автостраховання залежно від вартості автомобіля та запчастин до нього, а також – досвідченості водія, здатні забезпечити прибутковість цього виду страхування.

В умовах ринкової економіки добровільне страхування стає пріоритетним і у зв'язку з цим на часі стоїть важлива проблема відродження довіри населення до страхування, як однієї з дієвих форм соціального захисту громадян і посилення уваги страховиків до населення, як основного партнера.

Одним з найважливіших напрямів розвитку і ефективного функціонування страхового ринку є забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності страховиків і страхувальників.

Важливим напрямом залишається впровадження зарубіжного досвіду організації страхування і ефективного функціонування страхового ринку, оскільки в розвинутих країнах існує чітка національна система координації діяльності страхових організацій при провідній ролі держави у розробці програм і стратегії розвитку страхування, а також є позитивний досвід розвитку кооперативних страхових організацій.

Основні пріоритети розвитку страхової компанії НАСК «Оранта» є такими:

- укріплення позицій на ринках класичних видів страхування;
- удосконалення страхових продуктів, збільшення їх рентабельності;

- впровадження масових страхових продуктів для фізичних осіб;
- подальший розвиток регіональної мережі;
- підвищення кваліфікації співробітників;
- удосконалення сервісної системи;
- посилення бренду;
- зменшення рівня витрат шляхом збільшення продуктивності;
- ефективне управління вільними грошовими коштами керуючись принципами прибутковості, мінімізації ризиків та взаємозамінності вигідної співпраці з банками;
- розвиток інноваційних технологій;
- підключити послугу придбання КАСКО on-line.

Для того, щоб страхова компанія стрімко розвивалась у неї повинно бути як можна більше клієнтів. І тому спеціалісти такої компанії повинні мати мотивацію, навички і технологічну можливість вирішувати наступні завдання:

- оперативно і зручно обслуговувати клієнтів, швидко оформляти, або відновлювати договори страхування;
- оперативно, прозоро і в повному обсязі виплачувати страхове відшкодування;
- постійно підтримувати впевненість клієнта в тому, що страхова компанія буде вчасно виплачувати страхове відшкодування.

На підставі проведеного аналізу та перерахованих проблем можна запропонувати наступні заходи для їх вирішення для НАСК "ОРАНТА":

- Більш сильно диференціювати договори за видами страхування, так як в даний час страховий портфель має перекис у бік страхування ОСЦПВ.
- Розширити агентську мережу, поширивши при цьому їх діяльність на всі види страхування. Крім того, необхідно відкрити центр підготовки та перепідготовки власних страхових агентів.
- Модернізувати матеріально-технічну базу,

- Створити спеціальний резервний фонд за систематичним фінансуванням перепідготовки власних фахівців, а також для направлення їх на стажування у великі і заслуговуючі довіри центри підготовки і перепідготовки співробітників страхових компаній.
- Необхідно переглянути організаційну структуру фірми з сегментарному типу,
- Доповнити страхову діяльність фінансово-інвестиційними проектами, щоб стимулювати потенційних страхувальників для укладання договорів.
- Проводити більш гнучку тарифну політику.
- Активізувати рекламну діяльність фірми. Для досягнення цієї мети необхідно створити рекламний відділ з самостійним бюджетом для проведення грамотної і продуктивної систематичної рекламної компанії.

Таким чином, основні напрями розвитку і ефективного функціонування національного страхового ринку нерозривно пов'язані зі створенням конкурентного середовища і вдосконаленням його організаційної структури.

На основі перерахованих перспектив, можна сказати, що сучасному ринку авто страхування є куди рости, але головні передумови для цього все ж таки присутні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002 – 208 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 6-те вид., стер. – К.: Знання, 2008. – 351 с.
3. Бірюков В.Є., Єфімов Ю.П., Залетов О.М, Страхове посередництво: теорія та практика. Навчальний посібник. – К.: Міжнародна агенція «VeeZone», 2004. – 416 с.
4. Безугла В.О. Постіл І.І Страхування:Навч. Посібник –К:-2008- 582с
5. Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-ге видання перероблене та доповнене. Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 344 с.
6. Горбач Л.М. Страхова справа: Навч. посібник. – 2-ге вид., виправлене. – К.: Кондор, 2003. – 252 с.
7. Дьячкова Ю.М. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
8. Загребний В., Колосюк Б. Взаємодія банків і страхових компаній при автокредитуванні «Фінансовий ринок України» №2,2016
9. Заруба О. Д. Страхова справа: підручник / Заруба О. Д. - К. : Знання, 2009.-321с.
10. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про страхування» від 4.10 2001 р.
11. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 № 1961-IV
12. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів"» від 22.09.2005 № 2902-IV

13. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування» від 19.09. 2011 р.
14. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи [Текст] / М. І. Зверякова, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - № 4. – С. 3 – 12.
15. Зверяков М. І. Національна економічна система: проблеми теорії / М. І. Зверяков. – Одеса : Астропринт, 2012. – 320 с.
16. Иванюк І. Тенденции и проблемы развития ОСАГО «Финансовые услуги» №1-2/2017
17. Кіріленко А.Л. Дослідження зміни цінової споживчої переваги у сегменті страхування КАСКО // Страхова справа. – 2017. – №1. – С. 16-20.
18. Леонов Є. Порівняльна характеристика умов обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів у постсоціалістичних країнах/. // Страхова справа. –2016. – №4. – С.52-58.
17. Лесик Л. Досвід застосування в Україні обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів / Лесик Л. // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №6. – С.231-234.
18. Лесик Л. Тенденції та проблеми розвитку ринку особистого страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів // Актуальні проблеми економіки. –2017. – №2. – С.214-219.
19. Машина Н.І. Страхування для туристичних підприємств. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.
20. Машаро А. Тарифная политика в сфере ОСАГО : «Финансовые услуги» №1-2/2017
21. Мних М.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: Підручник. – К.: Знання України, 2006. – 284 с.
22. Осадець С.С. Страхування: Підручник . — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 599 с.

23. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження розмірів страхових платежів за договорами міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 06.01.2005 № 5
24. Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Положення «Про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті» від 14.08.1996 № 959
25. «Правила добровільного страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)» НАСК «Оранта» від 15.03.2016 року.
26. «Правила добровільного страхування наземного транспорту (крім залізничного)» НАСК «Оранта» від 07.08.2016 року.
27. Розпорядження Нацфінпослуг «Про затвердження положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 11.04.2006 № 5619
28. «Страхова справа» №2 (51) 2018 «Аналіз розвитку страхового ринку».
29. Тринчук В., Експертне дослідження щодо розвитку ринку автострахування України в умовах невизначеності "Страхова справа" №4(28)2017
30. Щеглова Е. Убыточное ОСАГО будет дорожать: «Инвест-газета» №44/2016
31. Щедрий П. Комплексный подход к решению задач повышения эффективности страхового бизнеса «Финансовые услуги» №3/2016
32. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 350 с.
33. <http://forinsurer.com> «Рынок ОСАГО в Украине по итогам 9 месяцев 2017»
34. www.legalweekly.com.ua – газета «Правовий тиждень».
35. www.uainsure.ua - Офіційний сайт ліги страхових організацій України
36. <http://nfp.gov.ua> - Офіційний сайт Нацфінпослуг України
37. <http://mtsbu.kiev.ua/> - Офіційний сайт Моторно – транспортного страхового бюро України
38. <http://www.strahovka.in.ua/>- Інформаційний портал автострахування
39. <https://www.ukrstrahovanie.com.ua/>- Інформаційний портал страхування в

Україні

40.<https://oranta.ua/>- Офіційний сайт НАСК "ОРАНТА"